

Cultura

Una fita en la història del cinema d'animació

SALVADOR LLOPART
Barcelona

Han passat 75 anys des que Walt Disney, amb l'estrena de *Bambi*, va trencar el cor dels nens i nenes del planeta i, des d'aleshores, malgrat el temps que ha passat, la ferida continua oberta. Es reobre, de fet, cada vegada que algú veu per primera vegada aquesta obra major de l'animació, una de les pel·lícules cabdals de la factoria Disney. O cada vegada que la recupera dels més tendres records.

Emotiva història de creixement situada en el món animal, plena de delicada saviesa cinematogràfica, *Bambi* se situa en un bosc idíl·lic on els animals parlen. Pel·lícula de pura fantasia, però alhora extremadament realista, tot i que l'afany de realisme a l'hora de reproduir els moviments dels animals no es contradiu amb l'encant dels bons contes. Un conte protagonitzat pel petit cervatell Bambi, el conill Tambor, la mofeta Flor i tants altres personatges.

I per la caça -i mort- de la mare de Bambi, esclar, que deixa el jove Bambi sol i vulnerable enmig del bosc. Heu vist *Bambi*, oi? Doncs ja sabeu de què estem parlant.

Després de tants anys, aquella mort en mans dels caçadors s'ha convertit en un dels moments cabdals de la història del cinema d'animació. Encara avui resulta traumàtica per a les criatures, més i tot que en el moment de l'estrena. Més, molt més -pel poder de la ficció- que la caça i mort real de Cecil, l'imponent lleó africà de Zimbabwe mort en mans d'aquell dentista nord-americà. O aquells cérvols i cabriols que diuen que són tan abundants i que van a parar dels cims del Pirineu a la taula, generalment acompanyats de xocolata. Una mort tan inevitable, també, com l'enfonsament del Titanic al final de la pel·lícula de James Cameron.

Per aquella mort Bambi ocupa un lloc destacat entre les pel·lícules més lacrimògenes de la història, és cert. Potser per això, per molts és una de les més terrorífiques. Stephen King atribueix a aquest film el seu personal descobriment del poder del terror. "Quan el cervatell queda atrapat en l'incendi del bosc, em sentia terroritzat. Però alhora alegre i excitat pel drama. No sé com explicar-ho", diu l'escriptor en una entrevista amb *Rolling Stone*. Potser és d'aquests sentiments enfrontats, fets de rebug i atracció alhora, que sorgeix l'obra posterior de King...

El cert és que *Bambi* va ser el primer film per a nens en què es mostrava la mort d'una manera evident, i el seu magisteri no ha estat en va. Un estudi publicat per *The British Medical Journal*, especialitzat en el sector de la salut, assegura que la mort forma part integral de les pel·lícules infantils des d'aleshores. Fins i tot més que en les pel·lícules d'acció

El primer dibuix animat que va fer plorar de terror

Fa 75 anys de l'estrena de la pel·lícula amb què Disney va entendre i també va espantar tota una generació



per a adults. L'estudi analitza les 45 pel·lícules animades més taquilleres de la història -on en figuren moltes de Disney- i les compara amb els seus equivalents per a grans.

Segons aquest estudi, dut a terme per la Universitat de Londres i la d'Ottawa, el protagonista mor molt més a les pel·lícules infantils: en aproximadament dos terços d'aquests films sempre mor algun personatge clau. Mentre

que la proporció es redueix a la meitat en les suposadament pel·lícules per a adults.

Bambi es va estrenar el 8 d'agost del 1942 a Londres, i va arribar als cinemes dels Estats Units pràcticament una setmana després. Ahir feia, doncs, 75 anys de l'estrena al seu país d'origen. Disney temia la reacció de les associacions de caçadors, aglutinades al voltant de la ja llavors poderosa Associació Nacional del Rifle dels Estats Units. Perquè en bona mesura els caçadors són els dolents de la història, però ni aquells endurits depredadors es van resistir al seu encant.

Bambi va ser el cinquè i més destacat dels sorprenents films que va realitzar la factoria del ratolí Mickey en la seva primera edat d'or. Un període comprès entre el 1937 i el 1942, en què tin-

Un estudi assegura que des de 'Bambi' la mort forma part integral de les pel·lícules infantils





La prueba más evidente del exceso de turistas es que el Camp Nou se hunda aplaudiendo un gol de Cristiano Ronaldo.
@jordicorominas
Jordi Corominas Escritor

Quando taxistas de Málaga dan una paliza a un conductor de Cabify en el aeropuerto, me caen mejor los de Cabify y peor los taxistas.
@EstebanNavarroS
Esteban Navarro Escritor



Qualsevol intent de Trump de dir les paraules més apropiades respecte a Charlottesville no tindrà sentit. És massa tard. Ja ha parlat.
@MiaFarrow
Mia Farrow Actriu

Gent que no us mulleu mai, que no us posicioneu. Que busqueu relativitzar-ho tot. La vida és curta i la lluita urgent: no ajudeu gens.
@Barcelo_neta
Júlia Barceló Actriu i directora

dria lloc l'estrena successiva de joies com *Blancaneu* (1937), *Pi notxo* (1940), *Fantasia* (1940), *Dumbo* (1941) i, finalment, *Bambi*, l'última i potser la millor de totes. La pel·lícula comença el dia del naixement de Bambi, i es mou en el temps seguint les estacions, amb els animals al bosc, descobrint el món amb el cervatell, sentint amb ell el dolor de la pèrdua.

Bambi té moments d'emoció desconsolada, però el seu to general apunta més a la celebració de l'existència i, com després passaria altra vegada amb *El rei lleó*, del cicle de la vida. *El rei lleó* és molt menys subtil en el tractament, encara que parla pràcticament del mateix: del dolor de la pèrdua –en el cas d'*El rei lleó*, per la mort del pare– i de la naturalesa.

Bambi és una pel·lícula aparentment senzilla. Completament infantil amb personatges com el conill Tambor o la mofeta Flor, personatges que entronquen perfectament amb la tradició de Disney. Però sota aquesta simplicitat es descobreix una de les obres més estranyes i arriscades que ha vist mai l'animació. Amb petits canvis en la il·luminació, fa del joc de llums i ombres una part essencial de la seva narrativa, en la millor tradició expressionista.

El so també té un paper fonamental en la gran tragèdia del film: aquell trauma compartit per successives generacions de nens des d'aquells ara llunyans anys quaranta.

Una escena molt dura, la mort de la mare, amb un tractament tan delicat que s'erigeix, malgrat això, com un model de subtil ús del llenguatge cinematogràfic,

diffícilment emulat per d'altres en pel·lícules d'animació posteriors. Walt Disney mateix considerava aquesta pel·lícula la millor de les seves, i no va estalviar temps –cinc anys llargs– ni despeses a l'hora de fer-la.

Per aconseguir el realisme que exigia als seus dibuixants –llavors l'animació es feia en 24 dibuixos per segon i tot a mà, sense ajuda d'ordinadors, per descomptat–, Disney no va dubtar a transformar el pati del darrere

Disney temia la reacció de les associacions de caçadors de la ja llavors poderosa Associació Nacional del Rifle

dels seus estudis en una espècie de zoo particular, amb cervols i altres animals campant lliurement.

Tant d'esforç no es va veure recompensat pels resultats en taquilla, que no van ser favorables. Com tampoc no ho van ser algunes crítiques, que parlaven de fracàs. El *New York Times* va ser apocalíptic i va parlar del final de la fantasia en els dibuixos animats: "No es pot barrejar el naturalisme amb la màgia del cinema animat", deia la famosa crítica.

Al contrari del que ha acabat passant amb el temps. El cinema en general, especialment el fantàstic, s'ha convertit en un apèndix dels dibuixos animats. Ja són ben poques les pel·lícules que s'entenen sense els efectes especials, resultats de l'animació per ordinador. Però aquesta és una altra història...●



L'adquisició de *La guerra de les galàxies* és la que ha reportat més bons beneficis a Disney

L'empori Disney és avui un negoci amb aires de religió que ho abraça tot, fins i tot la franquícia de 'La guerra de les galàxies'

L'església Disney

S. LLOPART Barcelona

Walt Disney, que està congelat –o això diu la llegenda... falsa, evidentment–, ha passat a la història com un ésser contradictori, de classificació difícil. Com a Hitchcock, li agradava aparèixer als seus propis programes televisius. Tenia l'innegable sentit de *showman*. Però també era un home d'empresa implacable, és a dir, un tauro dels negocis. Al principi va posar veu a Mickey Mouse, la seva emblemàtica creació, i asseguraven que va col·laborar amb l'FBI en la seva obsessió anticomunista...

La veritat és que, a part de tot això, i vist en perspectiva, també és un ecologista convençut. Abans fins i tot que aquesta paraula formés part del diccionari polític dels nostres temps. La naturalesa, i el respecte que es mereix, forma part fonamental de pel·lícules com la mateixa *Bambi*, *El rei lleó*, *El llibre de la selva* i la més recent *Buscant en Nemo* (2003) i la continuació, *Buscant la Dory* (2016). Qui sap en quina mesura aquestes pel·lícules, amb un missatge ambientalista evident, vistes una vegada i una altra per successives generacions, deuen haver contribuït a la creació de la consciència ecològica dels nostres temps.

Walt Disney (1901-1966) resulta com a persona extremadament polièdric. Com la seva pròpia empresa, Walt Disney

Company, que no només ha sobreviscut al seu fundador, sinó que s'ha convertit, gràcies a l'animació, en una de les grans gestores de l'entreteniment mundial.

Com Walt, la companyia Disney és difícilment classificable. El sentimentalisme es barreja en els seus èxits amb aquell punt de cinisme característic dels negocis. Com a marca, és una de les que tenen més ascendent popular, potser perquè ens acompanya des de la infantesa amb produccions incontestables com *Bambi*. Moltes vegades es parla d'imperi Disney: un impe-

mació, Disney ha viscut tres moments fonamentals. El primer, encapçalat per l'estrena de *Bambi*. Tot seguit, als noranta, amb el renaixement del negoci mundial després d'una profunda crisi que va estar a punt de posar fi a l'empresa. *La bella i la bèstia*, *El rei lleó*, *La sirenetxa* i *Aladdin* van obrar el miracle. El seu tercer gran moviment va ser la fusió –malgrat que es parla de compra– amb Pixar, els estudis fundats per Steve Jobs, pioners en l'animació per ordinador.

John Lasseter, cofundador de Pixar i director de *Toystory*, s'ha convertit, de fet, en el motor creatiu de la nova Disney. Quant deu haver tingut a veure Lasseter amb el següent gran moviment de Disney, el més arriscat i el que sembla que li ha reportat més beneficis? Parlem, esclar, de l'adquisició de la franquícia de *Star wars* abans citada. I abans, la compra el 2009 de Marvel, titular del millor planter de superherois del moment. D'allà sorgeixen *Els venjadors*, sense anar més lluny. El mercat que hi ha en el jovent adolescent masculí, gent que es vol oblidar de la llàgrima fàcil dels dibuixos animats, el mercat que se li havia resistit durant anys i anys, també era seu a partir d'aleshores.

A Disney no se li resisteix res. L'últim moviment de la companyia del ratolí Mickey ha estat la creació del seu propi servei de streaming, en competència amb Netflix. El menjador de casa, a través d'internet, també a l'abast d'un negoci de mil tentacles. Que la força ens acompanyi.●

Després de la fusió amb Pixar i la compra de Marvel, va adquirir la franquícia galàctica a George Lucas

ri de l'entreteniment que ho inclou tot: pel·lícules, obres de teatre, canals de televisió, videojocs, parcs temàtics...

Però Disney és més que un imperi. És com una religió que t'acompanya al llarg de la vida i que t'ofereix una manera d'entendre el món: una cosa gairebé mística, com aquella força que t'acompanya a *La guerra de les galàxies*, la franquícia que, per cert, també és propietat de Disney des de l'any 2012, quan la va adquirir per milers de milions de dòlars a George Lucas.

Des del punt de vista de l'ani-

AMBI

